

PAUL HAGU VALIKBIBLIOGRAAFIA

Maili Pilt

Tartu Ülikool
maili.pilt@ut.ee

Eva Saar

Tartu Ülikool
eva.saar@ut.ee

Kaja Tullus

kaja@setomaa.ee

Ülo Valk

Tartu Ülikool
ulo.valk@ut.ee

1973

Hagu, Paul, Ellen Liiv 1973. Emakeele Seltsis rahvaluuleseksioonis. Koosolekud 28.09.1972; 25.10.1972, Tartu. – *Keel ja Kirjandus* 1, 62.

Hagu, Paul 1973. Ei need laulud veel lõpe... Tapa Vahvikust. – *Edasi* 1973, 18. november.

1974

Hagu, Paul 1974. Emakeele Seltsis rahvaluuleseksioonis. Koosolek 25.04.1974, Tartu. – *Keel ja Kirjandus* 7, 448.

1975

Hagu, Paul 1975a. Setu viljakusjumal Peko. – *Keel ja Kirjandus* 3, 166–173.

Hagu, Paul 1975b. Emakeele Seltsis rahvaluuleseksioonis. Koosolek 24.04.1975, Tartu. – *Keel ja Kirjandus* 7, 446.

1976

Hagu, Paul 1976a. Обряд первого весеннего выгона скота в Сету. – *Folkloor ja poeetika*. Toim. Jaak Põldmäe jt. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool, 3–24.

Hagu, Paul 1976b. Rahvakalendri tähtpäevadega seotud ilmaended Setus. – *Emakeele Seltsi aastaraamat* 21 (1975), 125–140.

Hagu, Paul 1976c. Küsimusi karjandusest. – *Rahvapärimuste Koguja* 10, 43–46.

Hagu, Paul 1976d. Emakeele Seltsis rahvaluuleseksioonis. Koosolekud 25.09.1975; 30.10.1970, Tartu. – *Keel ja Kirjandus* 1, 62–63.

Hagu, Paul 1976e. Emakeele Seltsis rahvaluuleseksioonis. Koosolekud 29.01.1976; 29.02.1976, Tartu. – *Keel ja Kirjandus* 5, 320.

Hagu, Paul 1976f. Emakeele Seltsis rahvaluuleseksioonis. Koosolekud 29.04.1976; 27.05.1976, Tartu. – *Keel ja Kirjandus* 9, 575.

1977

Hagu, Paul 1977. Emakeele Seltsis rahvaluuleseksioonis. Koosolekud 30.09.1976; 28.10.1976, Tartu. – *Keel ja Kirjandus* 1, 62.

1978

Hagu, Paul 1978. Setude etnogenees agraartavandi valgusel. – *Keel ja Kirjandus* 10, 616–623.

1980

Hagu, Paul 1980a. Eitav parallelism regivärsi stiilivõttena. – *Eesti rahvaluule žanriprobleemid. Жанровые проблемы эстонского фольклора. Töid eesti filoloogia alalt 7. Tartu Riikliku Ülikooli toimetised* 528. Toim. Eduard Laugaste, Karl Muru, Udo Kolk. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool, 49–68.

Hagu, Paul 1980b. Rahvakalendri tähtpäevadega seotud ilmaended Setus. – *Eesti rahvaluuleteaduse ajalugu 2. Valitud tekste ja pilte*. Toim. Eduard Laugaste. Tallinn: Eesti Raamat, 345–353.

1982

Hagu, Paul 1982a. Setu rahvalaulud EKRRK kogus. – *Tartu ülikool ja eesti kirjandusliku protsessi uurimine. Тартуский университет и изучение эстонского литературного процесса. Töid eesti filoloogia alalt 9. Tartu Riikliku Ülikooli toimetised* 615. Toim. Eduard Laugaste jt. Tartu: Tartu Riikliku Ülikool, 92–106.

1986

Hagu, Paul 1986. Elias Lönnrot Eestis: Ekspeditsioon 1844. – *Kalevala 150. Töid eesti filoloogia alalt. Tartu Riikliku Ülikooli toimetised* 741. Toim. Ellen Uuspõld jt. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool, 60–68.

1987

- Hagu, Paul 1987a. „Uba ja hernes“ setu laulutraditsioonis. – *Keel ja Kirjandus* 9, 544–557.
- Hagu, Paul 1987b. Setukaisten sadonjumala Peko. – *Viron veräjät: näkökulmia folkloreen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Tietolipas* 105. Toim. Leea Virtanen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 145–159.

1989

- Hagu, Paul 1989a. Eesti folkloristika suur tamm. Eduard Laugaste 80. – *Keel ja Kirjandus* 5, 311.
- Hagu, Paul 1989b. Lauluema Veera Pähnapuu mälestuseks. – *Edasi* 1989, 27. detsember, lk 6.
- Hagu, Paul (toim.) 1989c. *Jakob Hurda teened rahvaluuleteaduse arendamisel*. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.

1990

- Hagu, Paul 1990a. Setu lauluema Miku Ode meenutuseks. – *Keel ja Kirjandus* 4, 216–222.
- Hagu, Paul 1990b. Tähtpäevajuttu setu ts'urast Ivost: Armas Otto Aapo Väisänen. – *Keel ja Kirjandus* 7, 430–432.
- Hagu, Paul 1990c. Seto lauluimä Miku Ode. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1991. aastaga pääle*. Koost. Kaido Kama. Võro: Võro Instituut, 26–32.

1993

- Hagu, Paul 1993a. Igaunu mitoloģija. – *Mitologijas enciklopedija 1. Izdevniecība „Latvijas enciklopedija“*. Riga: Latvijas Enciklopedija, 286–292.
- Hagu, Paul 1993b. Seto legendilauluq. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1994. aastaga pääle*. Koost. Sulev Iva, Jaan Pulk. Võro: Võro Instituut, 28–30.
- Hagu, Paul 1993c. Seto ilo talgo. Kas vana jätk või uue algus. – *Postimees* 1993, 4. august, lk 5.
- Hagu, Paul 1993d. 9. oktoobril tuleb Värskas kokku kolmas seto kongress. – *Postimees* 1993, 27. september, lk 6.
- Hagu, Paul 1993e. Setukaisten ortodoksisuus ennen ja nyt. – *Aamun Koitto [Tampere]* 1993, 3. mai, lk 10–11.

1994

- Hagu, Paul 1994a. Jämmerbröllop hos setofolket. Motiven i brudens jämmer-sånger till by-flickorna. – *Estnisk Etnologi: Folkelivsforskning i Estland. Nord Nytt* 56. København, 29–37.
- Hagu, Paul 1994b. Mõned mõtted enne maarahva kongressi kagueestlase vaatevinklist. – *Postimees* 1994, 25. veebruar, lk 4.
- Hagu, Paul 1994c. Pilli-Petra. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1995. aastaga pääle*. Koost. Sulev Iva. Võro: Võro Instituut, 24–29.

1995

- Hagu, Paul 1995a. Poesia eksam: Setu mõrsjaitkudest kõrvutuses läänemere-soomlaste põhjapoolsema itkutraditsiooniga. – *Akadeemia* 11, 2262–2288.
- Hagu, Paul 1995b. Saateks. – *Setu rahvuseepos – Setukaiseepos – The Setu Epic PEKO. Snellman-instituutin A-sarja* 18. Toim. Paul Hagu, Seppo Suhonen. Kuopio: Snellman-instituutti, 15–39.
- Hagu, Paul 1995c. Setukaisten identiteetin ongelmat. – *Koltat, karjalaiset ja setukaiset. Pienet kansat maailmojen rajoilla. Snellman-instituutin A-sarja* 19. Toim. Tuija Saarinen, Seppo Suhonen. Kuopio: Snellman-instituutti, 169–181.
- Hagu, Paul 1995d. Peko: setokõisi jummal', värske eeposõ vägimiiss', igi-puhkusõl kuningas. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1996. aastaga pääle* 7. Koost. Sulev Iva. Võro: Võro Instituut, 24–33.
- Hagu, Paul 1995e. Oskar Kallas – eelstrukturalist? – *Õpetatud Eesti Seltsi aastaraamat 1988–1993. Annales Litterarum Societatis Esthonicae 1988–1993*. Tartu: Õpetatud Eesti Selts, 200–202.
- Hagu, Paul 1995f. Seto kuninga Peko määrüs Seto Kuningriigi võimaligust säädüstmise tiist. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1996. aastaga pääle* 7. Koost. Sulev Iva. Võro: Võro Instituut, 32–33.
- Hagu, Paul 1995g. Lamenter's Strategy in the Performance of Wedding Laments. – *ARV. Nordic Yearbook of Folklore* 51, 115–124.
- Hagu, Paul, Seppo Suhonen (toim.) 1995a. *Setu rahvuseepos – Setukaiseepos – The Setu Epic Peko. Snellman-instituutin A-sarja* 18. Toim. Paul Hagu, Seppo Suhonen. Kuopio: Snellman-instituutti.
- Hagu, Paul, Seppo Suhonen 1995b. Kuidas teha Pekot? – *Postimees* 1995, 29. august, lk 14.
- Iva, Sulev, Kauksi Ülle, Marju Kõivupuu, Nele Reimann, Paul Hagu 1995. *ABC kiräoppus ja lugõmik algkooli latsilõ*. Võro: Võro Instituut.

1996

- Hagu, Paul 1996a. Kiil, kultuur ja haridus Setomaal. Seto umakultuur täämbä ja hummõn. – *Setomaa* 5, lk 4.
- Hagu, Paul 1996b. Tätä, tulõq kodo, maama jäi pajja! Seto jutt. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1997. aastaga pääle* 8. Koost. Sulev Iva. Võro: Võro Instituut, 23–25.

1997

- Hagu, Paul 1997a. The Possibilities to Transmit the Setu Runosong Tradition in Modern Families. – *Nordic-Baltic-Finno-Ugric Conference „The Family as the Tradition Carrier“*, *Võsu, Estonia; May 25–29, 1994*, 2. *NIF Publications* 31. Toim. Ingrid Rüütel, Kristin Kuutma. Tallinn: Nordic Institute of Folklore, 37–41.
- Hagu, Paul 1997b. Anne Vabarna 120. hällüpääväle mõtõldõh. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1998. aastaga pääle* 9. Koost. Jan Rahman. Võro: Võro Keele ja Kultuuri Fond, 22–25.
- Hagu, Paul 1997c. Kuis edimädseq tikuq tulliq. Pajatus. Nikolai Sõrmus < Grigori Loomik (1937). – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 1998. aastaga pääle* 9. Koost. Jan Rahman. Võro: Võro Keele ja Kultuuri Fond, 41.
- Hagu, Paul 1997d. Peko-kultusõ varahamp (arvatav) tuntus. – *Õdagumeresoomõ lõunapiir*. *Konverents Kütioron märdikuu 28.–30. 1996. Võro Instituudi toimõtisõq* 1. Toim. Karl Pajusalu, Sulev Iva. Võro: Võro Instituut, 32–42.
- Hagu, Paul 1997e. Peko: setokõisi mustinõ jummal, värski eeposõ vägimiis, igipuhkusõl kuningas. – *Kuningakiri [ajalehe Setomaa eriväljaanne]*, 1997, juuli-august, lk 3–4.
- Hagu, Paul 1997f. Setomaa ülemsoots'ka hõikaminõ: neländä Seto Kuningriigi päävä pidäjile. – *Setomaa* 5, lk 1.

1998

- Hagu, Paul 1998a. Mis keeleh kynõlda q jumalaga? (Seto palvõq). – *Õdagumeresoomõ väikuq keeleq. Läänemeresoome väikesed keeled. Konverents Kurgjärvel rehekuu 23.–25.1997. Võro Instituudi toimõtisõq* 4. Toim. Karl Pajusalu, Sulev Iva. Võro: Võro Instituut, 60–68.
- Hagu, Paul 1998b. Arutlus seto keele ortograafiast (kirjapildist). – *Setomaa* 3, lk 5.
- Hagu, Paul 1998c. Leelopäivi hümn. – *Kuningakiri [ajalehe Setomaa eriväljaanne]*. *V Seto kuningriigipäev 8. augustil 1998. a. Meremäel* 1998, 8. august, lk 3.

1999

- Hagu, Paul 1999a. Setukaiset – raja-alueen ortodoksivähemmistö. – *Uskonto ja identiteetti. Suomalais-ugrialaisten kokemuksia ja vaiheita Venejällä ja Neuvostoliitossa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia* 741. Toim. Teuvo Laitila, Tuija Saarinen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 82–95.
- Hagu, Paul 1999b. Peko-eepos – kas maailma-eepika nulgatagonõ vai turukaup? – *Õdagumeresoomõ veeremaaq. Läänemeresoome perifeeriad. Konverents Kurgjärvel, rehekuu 29.–31.1998. Võro Instituudi toimõtisõq* 6. Toim. Karl Pajusalu, Tõnu Tender. Võro: Võro Instituut, 263–274.
- Hagu, Paul 1999c. Anne Vabarna as the Singer of the Setu Epic Peko. – *The Kalevala and the World's Traditional Epics*. Turku: The Kalevala Institute, 14–16.
- Hagu, Paul 1999d. *Külä nii kynõli. Valik seto pajatusi*. Võro: Võro Instituut.
- Hagu, Paul 1999e. Leelopäivi hümn. – *Seto kodu lugu*. Toim. Sirje Siruli. Tõravere: Eesti Vabaharidusliidu Kirjastus, 34–37.
- Hagu, Paul 1999f. Setomaa kirmastõ süsteem. – *Setomaa* 5, lk 7.
- Hagu, Paul 1999g. Kaardi pääl ja kaardi seeh. – *Setomaa* 6, lk 6–7.
- Hagu, Paul 1999h. Setomaa kirmastõ süsteem II. – *Setomaa* 6, lk 7.
- Hagu, Paul 1999i. Setomaa ülemsootska hõikaminõ Kuvvõnda Seto Kuningriigipäävä pidäjile. – *Setomaa* 7, lk 2.
- Hagu, Paul 1999j. Setomaa kirmastõ süsteem III. – *Setomaa* 7, lk 3.
- Hagu, Paul 1999k. Seto kuninga Peko määrus: Seto Kuningriigi võimalikust säädüsandmise tiist. – *Setomaa* 7, lk 4.
- Hagu, Paul 1999l. V Seto Kongressi pääle mõtõldõh. – *Setomaa* 9, lk 4.
- Hagu, Paul 1999m. Peko-eepos – kas maailma-eepika nulgatagonõ vai turukaup. – *Õdagumeresoomõ veeremaaq = Läänemeresoome perifeeriad: konverents Kurgjärvel, rehekuu 29.–31.1998. Võro Instituudi toimõtisõq* 6. Toim. Karl Pajusalu, Tõnu Tender. Võro: Võro Instituut, 263–274.

2000

- Hagu, Paul 2000a. Setu mõrsjaitkude koht pulmarituaalis. – *Tagasipõõrdumatus. Sõnad ja häääl*. Toim. Kristi Salve, Mare Kõiva, Ülo Tedre. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, folkloristika osakond, 75–122.
- Hagu, Paul 2000b. Poesia eksam: setu mõrsjaitkudest kõrvutuses läänemeresoomlaste põhjapoolsema itkutraditsiooniga. – *Tagasipõõrdumatus. Sõnad ja häääl*. Toim. Kristi Salve, Mare Kõiva, Ülo Tedre. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, folkloristika osakond, 199–227.

Hagu, Paul 2000c. Anne Vabarna eepilise loomingu algus. – *Kust tulid lood minule... Artikleid regilaulu uurimise alalt 1990. aastatel*. Toim. Tiiu Jaago, Ülo Valk. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 185–204.

Hagu, Paul 2000d. Haridus ja kultuur. – *V Seto kongress: 9. oktoobril 1999. a. Värskas*. Toim. Ain Sarv, Õie Sarv. Värskas: Seto Kongressi Vanemate Kogu, 28–31.

2001

Hagu, Paul 2001. Setokõsõq Soomõ-ugri rahvidõ III maailmakongressil. – *Setomaa* 3, lk 5.

2002

Hagu, Paul 2002a. Anne Vabarna as the Singer of the Setu Epic Peko. *The Kalevala and the World's Traditional Epics. Studia Fennica Fokloristica* 12. Toim. Lauri Honko. Helsinki: Finnish Literature Society, 14–16.

Hagu, Paul 2002b. Epic Works of the Setu Singer Anne Vabarna. – *The Kalevala and the World's Traditional Epics. Studia Fennica Fokloristica* 12. Toim. Lauri Honko. Helsinki: Finnish Literature Society, 433–463.

Hagu, Paul 2002c. Jüripäävä küläliisi. – *Setomaa* 6, lk 4.

Hurt, Jakob 2002. *Setukeste laulud* I–III. [Võrguteavik.] Toim. Paul Hagu. <http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/setu/laul/> (01.07.2016).

Vabarna, Anne 2002a. *Peko laul* II. [Võrguteavik.] Toim. Paul Hagu. <http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/setu/anne/peko2/> (18.05.2016).

Vabarna, Anne 2002b. *Vabarna, Anne. Ale: seto esimene värssromaan*. [Võrguteavik.] Toim. Paul Hagu. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum. <http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/setu/anne/ale/> (18.05.2016).

2003

Hagu, Paul 2003a. Seto meelest, keelest, kultuurist ja haridusest. – *VI seto kongress 9. oktoobril 2002. a. Verskah*. Koost. Ain Sarv, Õiõ Sarv. Verska: Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo, 27–30.

Hagu, Paul (koost.) 2003b. Seto bibliograafia [Rahvaluule]. [Võrguteavik.] <http://www.biblioserver.com/setod/> (18.05.2016).

Honko, Lauri, Anneli Honko, Paul Hagu 2003. *The Maiden's Death Song & Great Wedding: Anne Vabarna's Oral Twin Epic Written down by A. O. Väisänen*. Helsinki: Academia Scientiarum Fennica.

2004

- Hagu, Paul 2004a. *Leeloantoloogia I. Lüroepika*. Tartu: Tartu Ülikool.
- Hagu, Paul 2004b. Jaan Sandra jälg eesti kultuuriloos. – *Kahrukõrvaga Ivvan. Valimik setu ja Vastseliina muinasjutte Jaan Sandra kirjapanekutest*. Koost. ja toim. Paul Hagu, Risto Järv. Tartu: Tartu Ülikool, 5–16.
- Hagu, Paul 2004c. Anne Vabarna eepika loomeprintsipiidest. – *Regilaul – loodud või saadud?* Toim. Mari Sarv. Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum, 9–28.
- Hagu, Paul 2004d. *Seto bibliograafia. Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse aastaraamat III*. Tartu: Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus, 143–146.
- Hagu, Paul (koost.) 2004e. *Rahvaluule bibliograafia. Rahvaluulõ bibliograafia*. <http://www.keel.ut.ee/et/instituut/rahvaluule-bibliograafiarahvaluulo-bibliograafia> (18.05.2016).
- Hagu, Paul, Risto Järv (koost. ja toim.) 2004. *Kahrukõrvaga Ivvan. Valimik setu ja Vastseliina muinasjutte Jaan Sandra kirjapanekutest*. Tartu: Tartu Ülikool.
- Kauksi, Ülle 2004. *Taarka: kolmtõist kaehtust Hilana Taarka poolõ*. Tõlk. ja toim. Paul Hagu, Peeter Laurits. Tartu: Kauksi Ülle Mänedment.

2005

- Hagu, Paul 2005a. Näide Eesti lokaaltraditsioonist: setu rahvaluule. – *Regivärsist netinaljadeni. Sissejuhatus rahvaluulesse*. Toim. Mall Hiiemäe. Koost. Merili Metsvahi, Ülo Valk. Tallinn: Koolibri, 181–199.
- Hagu, Paul 2005b. Seto lauluimä Martini Iro. – *Võro-Seto tähtraamat vai kallendri 2006. aastaga pääle, säitsmestõiskümnes aastagakäük*. Koost. Mariko FASTER. Võro: Võro Selts, Võru Keele ja Kultuuri Fond, 38–44.
- Hagu, Paul 2005c. Kas Leiko suta ka heigotaq? – *40 aastat Väraska leelokoori Leiko*. Koost. Andreas Kalkun, toim. Paul Hagu, Pärtel Lippus, Ülle Kärner. Tallinn, 76–77.
- Järv, Risto, Taive Särg (koost.); Hagu, Paul, Kadri Tamm (toim.) 2005. *Regivärsist netinaljadeni. Tekstiantoloogia*. Koost. Paul Hagu, Risto Järv, Eda Kalmre, Arvo Krikmann, Merili Metsvahi, Taive Särg. Tallinn: Koolibri.

2007

- Hagu, Paul 2007a. Arvaminõ. – *Setomaa* 20, lk 5.
- Pajusalu, Karl, Paul Hagu, Sulev Iva, Mari Mets 2007. Seto kirjaviisi ettepanekud. – *Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse aastaraamat 6 (2006)*. Tartu: Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus, 75–81.

2008

Ämarik, Volli 2008. *Võlsi-Juss ja joodik lehm: seto vigurijuttõ*. Toim. Ülle Harju, Paul Hagu. Räpinä: Väiku Välläandja.

2009

Hagu, Paul 2009. Kaardi seeh. – *Seto lugõmik: palakõsõ seto keeleh*. Koost. Vello Jüriöö. Obinitisa: Setomaa Valdade Liit, 13–14.

Järv, Risto (koost.) 2009. *Valgõ härg: kats tosinat seto jutust ja üts viil liisna. Valge härg: kaks tosinat setu muinasjuttu ja üks veel pealekauba. The White Ox: Two Dozens Seto Fairy Tales (plus One Extra)*. [Videosalvestis]. Toim. Paul Hagu, Risto Järv. Tartu: Tartu Ülikool, kultuuriteaduste ja kunstide instituut.

2011

Hagu, Paul 2011a. Keskuse kümme aastat. – *Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse aastaraamat IX–X*. Toim. Triin Iva, Sulev Iva. Tartu: Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus, 197–210.

Hagu, Paul 2011b. Lõunaestli folklooriuuringud aastatel 2000–2010. – *Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse aastaraamat IX–X*. Toim. Triin Iva, Sulev Iva. Tartu: Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus, 57–73.

Hagu, Paul 2011c. Sõnaq ja näide märgoq seto rahvajuttõ man. – *Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse aastaraamat IX–X*. Toim. Triin Iva, Sulev Iva. Tartu: Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus, 159–162.

Hagu, Paul 2011d. *Setomaa tsässonad*. Koost. Ahto Raudoja, Tapio Mäkeläinen. Toim. Helen Alumäe, Paul Hagu. Obinitisa: Setu Kultuuri Fond.

2012

Hagu, Paul (koost. ja toim.) 2012. *Leeloantoloogia II. Lüürika*. Tartu: Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakond, Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiiv, Seto Instituut.

2013

Hagu, Paul 2013a. Käsikiräst raamatuhe. – *Raasakõisi Setomaalt. Setomaa Jakob Hurda silmi läbi aastagil 1886 ja 1903. Kommentaarõga välläannõq*. Koost. ja toim. Paul Hagu, Vahur Abrams. *Seto Kirävara* 6. Väraska: Seto Instituut, Eesti Kirjandusmuuseum, 13–15.

- Hagu, Paul 2013b. Seto rahvakalendri tähtpäeväq. – *Raasakõisi Setomaalt. Setomaa Jakob Hurda silmi läbi aastagil 1886 ja 1903. Kommentaarõga välläannõq*. Koost. ja toim. Paul Hagu, Vahur Aabrams. *Seto Kirävara* 6. Värska: Seto Instituut, Eesti Kirjandusmuuseum, 220–223.
- Hagu, Paul, Vahur Aabrams (toim. ja tlk.) 2013. *Raasakõisi Setomaalt: Setomaa Jakob Hurda silmi läbi aastagil 1886 ja 1903. Kommentaarõga välläannõq*. *Seto Kirävara* 6. Värska: Seto Instituut, Eesti Kirjandusmuuseum.
- Leppik, Sakarias, Paul Hagu 2013. Saatesõna. – *Mi' Issändä Jeesusõ Kristusõ pühä Evangeelium: Matvei, Marki, Luka ni Joanni kirotõt*. *Seto Kirävara* 1. Värska: Seto Instituut, 283–286.
- Schmalz, Hermann Julius 2013. *Tõganitsa Höödo, Alatarõ Hipo ja tõsõ: Hermann Julius Schmalzi juttõ*. Koost. Kristiina Tiideberg. Toim. Paul Hagu, Kristiina Tiideberg. Värska: Seto Instituut.

2014

- Hagu, Paul jt. 2014. *Setomaa: Unique and Genuine*. [Võrguteavik]. Toim. Helen Külvik. Värska: Seto Instituut.
- Kalla, Urmas, Paul Hagu (tõlk.) 2014. *Kalõvipoig: pilteepos* I. Koost. Toom Trigel, Raoul Annion, Marek Laimets. Tallinn: MrBee.
- Sarv, Mikk (koost.) 2014. *Hellero – Tartu vaimu särin*. Tartu: Cum Laude.

2015

- Hörn, Rieka, Terje Lillmaa, Aare Hörn, Paul Hagu 2015. *Seto valgõ*. Obinitsa: R. Hörn.
- Vanahunt, Feodor 2015. *Ilosa' ja pogana' jutu'*. Koost. ja toim. Andreas Kalkun, Paul Hagu, Vahur Aabrams. *Seto Kirävara* 10. Värska: Seto Instituut; Tartu: Eesti Kirjandusmuuseum.

2016

- Leima, Laurits (koost.), Paul Hagu, Helen Külvik (toim.) 2016. *20 aastaka Seto kuningriike*. *Seto Kirävara* 12. Värska: Seto Instituut.

INTERVJUUD PAUL HAGUGA

- Hagu, Paul 1995h. Petserimaast, leelost, Pekost ja Tartu rahust 1. Intervj. Tiina Saluvere. – *Kultuur ja Elu* 9, 28–31.
- Hagu, Paul 1995i. Petserimaast, leelost, Pekost ja Tartu rahust 2. Setu Kuningriigi ülemsoots'ka Paul Haguga vestleb Setumaast Tiina Saluvere. – *Kultuur ja Elu* 10, 64–67.

- Hagu, Paul 1997g. Kõnõlus suursetoga herr Paul Haguga. Intervj. Ilmar Vananurm. – *Setomaa: rahvaleht* 1997, aprill, lk 5.
- Kauksi, Ülle, Marju Kõivupuu, Paul Hagu, Nele Reimann, Kaido Kama 1999. Võru aabits tõstab võru keele au sisse. Intervj. Ülle Harju. – *Eesti Päevaleht* 1999, 8. jaanuar, lk 8.
- Hagu, Paul 2007b. Hao Paali / Paul Hagu. Intervj. Evar Riitsaar. – *Peko Helü* 2 (2007), lk 4–7.

PAUL HAGU JUHENDATUD TÖÖD

- Taba, Kai 1987. *Eesti vanemad laulumängud*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Põllumäe, Aet 1988. *Varavedajad*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Piir, Marju 1988. *Pööripäevade ilmaended eesti folklooris*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Kungla, Sirje 1988. *Kuu eesti talupoja majandustegevuses*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Suurväli, Piret 1988. *Eesti lüroepiline regilaul „Mehetapja“*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Tael, Tiina 1990. *Hingamisteede haiguste ravi eesti rahvameditsiinis*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Rommel, Mari-Ann 1991. *Jüri kihelkonna kohamuistendid*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Malt, Alo 1991. *Soolistest erisustest eesti kalendrikombestik*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Salmistu, Esta 1991. *Stereotüüpilised värsid Miku Ode lauludes*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Varkel, Karin 1992. *Lendvakujutelm eesti rahvapärimeses*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Riiklik Ülikool, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder.
- Barkalaja, Anzori 1995. *Handi rahvausundist ja selle seostest õigeusuga*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.
- Viinapuu, Aino 1996. *Rahvaluuleainestik ja regilauluelemendid Henrik Visnapuu luules*. Diplomitöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.
- Arukask, Madis 1998. „*Venna sõjalugu*“ vormeliteooria valguses ning setu lüroepika ruumisüsteemis. Magistritöö. Juh. Ülo Valk, Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.

- Panov, Peter 1999. *Setude koht folkloorimaastikul*. Bakalaureusetöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.
- Kalkun, Andreas 2000. *Vaateid Anne Vabarna tekstidele. Usund ja sugupool*. Bakalaureusetöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.
- Kalkun, Andreas 2003. *Seto naiste eluloolaulud. Autobiograafiad ja utopiad*. Magistrیتöö. Juh. Kristin Kuutma, Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.
- Epner, Anu 2007. *Rahvalaulude tüpologiseerimise probleeme*. Bakalaureusetöö. Juh. Paul Hagu. Tartu Ülikool, eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool.

RESÜMEED-TEESID

- Hagu, Paul 1982b. Komparatiivse kombestiku-uurimise küsimusi (setu karjandus-tavandi põhjal). Вопросы компаративного исследования обычаев (на основании сетуских скотоводческих обрядов). – *XXVI Kreutzwaldi päevade konverentsi ettekannete teesid*. Toim. Sirje Olesk. Tartu: Eesti NSV Teaduste Akadeemia Tartu Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum, 23–24.
- Hagu, Paul 1985. E. Lönnrot Eestis: 1844–1845. – *Kalevala 150. Vabariikliku konverentsi ettekannete teesid*. Tartu, 22–23.
- Hagu, Paul 1989d. Professor E. Laugaste lisandusi folkloristliku üldteooria arengusse. – *Tartu Riikliku Ülikooli professori Eduard Laugaste 80. sünniaastapäevale pühendatud ettekandekoosolek, 22. mail 1989 TRÜ aulas*. Tartu, 3.
- Hagu, Paul 1989e. Setu lüroepika geograafilisest levikust. – *Dr. Jakob Hurda 150. sünniaastapäevale pühendatud ettekandekoosolek, 22. aprillil 1989. a. kell 11 TRÜ aulas: ettekanded*. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool, 5–8.
- Hagu, Paul 1992. Ohverdamise reliktid setu kalendrikombestikus. – *Etnograafia ja folkloor. Eesti Rahva Muuseumi XXXIV teaduskonverentsi teesid*. Tartu, 14.–15. aprill 1992. a. Tartu, 22–23.
- Hagu, Paul 1993f. Strategy in Setu Wedding Laments. – *Nordic-Celtic-Baltic Folklore Symposium. Non-Narrative Folk Poetry. May 20–25, 1993*. Copenhagen: University of Copenhagen, Department of Folklore, Nordic Institute of Folklore, 19–20.
- Hagu, Paul 1994d. The Possibilities and Forms of Transmission of the Setu Runo-Song Tradition in Modern Family. – *Nordic-Baltic-Finno-Ugric conference. The Family as the Tradition Carrier. Abstracts. May 25–29, 1994, Võsu*. Koost. ja toim. Ingrid Rüütel. Tallinn: Akadeemia trükk, 16–18.

- Hagu, Paul 1994e. Kiil, kultuur ja haridus Setomaal: Seto umakultuur täämbä ja hummõn. – *Kolmas Seto Kongress 9.10.1993 Värskas*. Tartu, 41–43.
- Hagu, Paul 1997h. The Possibilities to Transmit the Setu Runosong Tradition in Modern Families. – *The Family as the Tradition Carrier: Nordic-Baltic-Finno-Ugric Conference. Conference Proceedings 2*. Tallinn, 37–41.
- Hagu, Paul 2000e. Epic Works of the Setu Singer Anne Vabarna. – *Congressus nonus internationalis fenno-ugristarum: 7.–13.8.2000, Tartu. Pars III, Summaria acroasium in sectionibus et symposiis factarum. Folkloristica & ethnologia. Litteratura. Archaeologia & anthropologia & genetica*. Tartu, 371.
- Hagu, Paul 2010. Ööbikud või papagoid. Seto juhtum. – *Viies folkloristide talvekonverents „Pärimuslugu ja ajalugu: piirid, pidepunktid ja tähenduste dünaamika“*, 4.–5. veebruar 2010, Taevaskoja. Toim. Merili Metsvahi, Pihla Siim. Tartu: Tartu Ülikool, 8.

Kokkuvõte

PAUL HAGU 70

Paul Hagu on tuntud oma mitmekülgsede huvide ja silmapaistva aktiivsuse poolest eri valdkondades. Kõiki tema ettevõtmisi iseloomustab suur kiindumus seto kultuuri vastu.

Ülo Valk annab ülevaate Paul Hagu teadustööst, mis on suunatud nii akadeemilistele ringkondadele kui laiemale publikule. Tartu Ülikooli folkloristikas teatakse Paul Hagu kui põlvkondi ühendava ajaloolise järjepidevuse kandjat: ta on näidanud teed soome koolkonna filoloogilis-tüpoloogiliselt tekstikäsituselt folkloori mõtestamisele avaramas kultuurikontekstis. Tähtsal kohal Pauli teemaderingis on seto kultuur: ta on uurinud seto leelot, lauluemasid kui loovaid kultuurikandjaid, seto lokaaltraditsiooni. Oma varastes töodes paigutab Paul seto folkloori võrdlevalt soomeugri, balti, germaani ja slaavi rahvaste kõrvale. Regivärsilist rahvalaulu uurides ja eelkõige seto leelole keskendudes on Paul suurte lauluemade loomingu analüüsimise kõrval avaldanud ka populaarteaduslikke ülevaateartikleid. Tartu Ülikooli pikaagekse õppejõuna on Paul Hagu avaldanud mitmeid õppevahendeid.

Sulev Iva ja Karl Pajusalu rõhutavad Pauli panust seto keele arendamisse: kui tihti on peetud seto kultuuri alussambaks eripäraseid kombeid või usku, mida ta folkloristina hästi tunneb, siis on ometigi just Paul nende kõrval rõhutanud keele väärtust. Kindlasti on rahvaluuletekstide hea tundmine tulnud kasuks ka keeletöös. Paul Hagu tähtsustab nii seto keele rääkimist kui kirjutamist. Märkimisväärne on tema panus aruteludesse seto keele kirjaviisist. Keeletoimetaja või -nõuandjana on tal oma roll paljude setokeelsete raamatute valmimise juures. Esile tuleb tõsta ka Paul Hagu tööd Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuskes ning Võru Instituudi teadusnõukogus.

Oma mälestusi isiklikest kokkupuudetest Paul Haguga jagavad Aare Hõrn ja Mikk Sarv. Kuigi ka seto kogukond tunnustab Pauli teadlasena, teatakse teda omakandi inimeste hulgas vahest rohkemgi muudes rollides. Teda tuntakse kui väsimatut mõtlejat ja tegijat, millest annavad tunnistust tema osalemine Seto kongressi kultuuritöös, Seto kuningriigi korraldamises ja seltsitöös, mis tagas linna- ja küla-setode kokkupuuted. Mitmekordne Setomaa ülemsootska Paul on pühendunud seto identiteedi tugevdamisele ning seto kultuuri tuleviku kindlustamisele, mille selgeim sümbol on seto eepose väljaandmine.

Tänu lauluemast vanaemale on seto laul Paulile midagi loomulikku ja nii pole imestada, et temast sai Hellero vedav jõud. Lauljana on Pauli tunnustatud suure repertuaari tundmise ja vanade laulude oskamise poolest, laulukaaslaste hulgas on eriti hinnatav Pauli oskus laule luua vastavalt hetkele ja olukorrale.

Paul on oma teadmisi jaganud mitmel tasandil, alustades mõistagi oma kodukandist. Lisaks on tema teadmistest osa saanud eestlased ja soomlased, niisamuti teised rahvad lähemal ja kaugemal. Tapio Mäkeläinen meenutab Pauli koostööd soomlastega ning tähtsamaid verstaposte seto kultuuri vahendamisel Soomemaale ja soomlastele. Andes ülevaate Pauli juhitud kultuurireisidest, korraldatud teadus-seminaridest ja Soome auditooriumile suunatud publikatsioonidest, nimetab ta Pauli Setomaa kultuuri- ja välisministriks.

Summary

PAUL HAGU 70

Paul Hagu is well known for his versatile interests and notable activity in different areas. All his undertakings are characterised by his fondness of Seto culture.

Ülo Valk provides an overview of Paul Hagu's research that is targeted both at academic readers as well as wider audiences. In folklore studies at the University of Tartu, Paul Hagu is the bearer of historic continuity bringing together different generations. He has shown the way from the philological-typological text analysis of the so-called Finnish school to the interpretation of folklore in a wider cultural context. Seto culture has an important place among his choice of topics: he has studied the Seto *leelo*, conducted research on song mothers as creative culture bearers, and investigated the Seto local tradition. In his earlier work, Paul Hagu compares Seto folklore with that of other Finno-Ugric, Baltic, Germanic and Slavic peoples. As an outcome of his studies of folksongs in the *regivärss* meter, focusing above all on the Seto *leelo*, he has published not only analyses of the work of great song mothers, but also popular overview articles. As a long-term member of the teaching staff at the University of Tartu, he has published several useful study materials.

Sulev Iva and Karl Pajusalu stress Paul Hagu's role in the development of the Seto language. While unique traditions or religion are often considered to be the strongest

basis of the Seto culture, Paul Hagu has nevertheless emphasised the value of language alongside these factors. His good knowledge of folk poetry has undoubtedly been useful in his work on the language. Paul Hagu maintains the importance of both speaking and writing the Seto language, and his contribution to the discussions on Seto orthography is noteworthy. As a language editor or advisor he has had a role in the preparation of many books in the Seto language. Additionally, Paul Hagu's work at the Centre for South-Estonian Language and Cultural Studies of the University of Tartu and in the scientific council of the Võru Institute are worthy of mention.

Aare Hõrn and Mikk Sarv share the memories of their personal encounters with Paul Hagu. Although the Seto community does recognise Paul Hagu as a researcher, he is probably better known among the locals in his other roles: as a tireless thinker and doer, evidenced by his participation in the cultural life of the Seto Congress; in the community work that has provided opportunities for town and village Setos to meet; and in the organisation of the Seto Kingdom. As a many-time representative of the Seto people – the *ülemsootska* of Setomaa – Paul Hagu has devoted himself to the strengthening of the Seto identity and securing the future of Seto culture, the clearest symbol of which is the publication of the Seto epic.

Thanks to his grandmother who was a song mother, Seto singing comes naturally to Paul, and it is no wonder that he became the leading force in the singing group Hellero. As a singer, Paul is renowned for his wide repertoire and knowledge of old songs. Among his co-singers, his ability to create songs depending on the moment and situation is particularly valued.

Paul Hagu has shared his ample knowledge on different levels, naturally starting with his own home region. His knowledge has also benefited Estonians and Finns, as well as other people closer and further afield. Tapio Mäkeläinen recalls Paul's collaboration with the Finns and the most important landmarks in Paul's work as a mediator of Seto culture to Finland and to the Finns. While providing an overview of the culture trips led by Paul, scientific seminars organised by him, and his publications meant for the Finnish audience, Mäkeläinen calls Paul Hagu the minister of culture and foreign affairs of Setomaa.

*Резюме***ПАУЛЬ ХАГУ 70**

Пауль Хагу известен своими разносторонними интересами и выдающейся активностью в разных областях. Все его предприятия характеризуются огромной привязанностью к культуре сету.

Юло Валк представляет обзор научных работ Пауля Хагу, которые направлены как на академические круги, так и широкой публике. В фольклористике Тартуского университета Пауль Хагу известен как объединяющий поколения носитель исторической преемственности: он показал путь от филологическо-типологической трактовки текста финской школой к осмыслению фольклора в широком культурном контексте.

Важное место в кругу его тем занимает сетуская культура: он изучал сетускую песенную традицию *leelo*, выдающихся исполнительниц песен как творческих носителей культуры, сетускую локальную традицию. В своих ранних работах Пауль Хагу сопоставляет сетуский фольклор с финно-угорскими, балтийским, германскими и славянскими народами. Исследуя руническую песню, и сосредотачиваясь прежде всего на сетуское *leelo*, он, наряду с анализом творчества наиболее известных сетуских певиц, публиковал и научно-популярные обзорные статьи. Будучи на протяжении долгого времени преподавателем Тартуского университета Пауль Хагу опубликовал несколько учебных пособий.

Сулев Ива и Карл Паюсалу выделяют вклад Пауля Хагу в развитие языка сету: как часто столпами сетуской культуры считались именно своеобразные традиции или вера, которые Паулю как фольклористу конечно же хорошо известны, именно Пауль подчеркивал наряду с ними ценность языка. Конечно же хорошее знание фольклорных текстов пригодилось и при работе с языком. Пауль Хагу придает значение как устному, так и письменному языку. Заслуживает внимания его вклад в дискуссии о сетуской орфографии. Он сыграл свою роль в качестве литературного редактора и консультанта при подготовке изданий на языке сету. Следует выделить и работу Пауля Хагу в Центре исследования южно-эстонского языка и культуры и в ученом совете Института Выру.

Своими воспоминаниями о встречах с Паулем Хагу делятся Ааре Хырн и Микк Сарв. Хотя сетуская община и признает Пауля как ученого, среди местного населения он больше известен в других ролях. Он известен как неутомимый мыслитель и деятель, о чем свидетельствует его участие в культурной работе Конгресса Сету; работе обществ, которые обеспечили сотрудничество городских и деревенских сету; организация Королевства Сету. Будучи неоднократно избранным Королем Сету, Пауль Хагу посвятил себя укреплению идентитета сету и обеспечению будущего культуры сету, выдающимся символом которой послужило издание сетуского эпоса.

Благодаря бабушке, которая была выдающейся исполнительницей, сетуская песня является для Пауля чем-то естественным и не следует удивляться

тому, что он стал ведущей силой ансамбля «Hellero». В качестве певца Пауль заслужил признание за знание большого репертуара и старых песен, среди коллег-певцов особенно ценится умение Пауля создавать песни в соответствии с моментом и ситуацией.

Пауль делился своими знаниями на всех уровнях, начиная естественно со своих родных мест, делился с эстонцами и финнами, а также другими далекими и близкими народами. Тапио Мякеляйнен вспоминает о совместной работе Пауля с финнами и важнейшие вехи передачи культуры сету в Финляндию и финнам. Предоставив обзор культурных поездок под руководством Пауля, организованных им научных семинаров и направленных на финскую аудиторию публикаций, он называет Пауля министром культуры и иностранных дел Сетумаа.

Kokkovõtõh

HAO PAALI 70

Hao Paalit tiidäs ku inemist, kinkõl om pall'õ huvvõ ja kiä tegutsõs mitmõ ala pääl. Kõigist timä tegemisist om nätä', kuis tä hoit ja pidä kallist seto kultuuri.

Valgu Ülo and ülekaehusõ Hao Paali tiidüstüüst, mia om mõtõld nii tiidläisi ku laemba rahva jaost. Tarto Ülikooli rahvaperändüseuurmisõh tiidäs Hao Paalit ku põlvi kokkokõütvä aoluulidsõ jakkumisõ kandjat: tä om näüdänü' tiid soomõ kuul-kunna filoloogilis-tüpoloogilidsõ tekstiuurmisõ mant rahvaperändüsest laemba kultuurilidsõ arvusaamisõ mano. Tähtsä kotusõ pääl Paali teemadõtsõõrih om seto kultuur: tä om uurnu' seto leelot, lauluimmi ku luujit kultuurikandjit, seto kombit. Ummih varahidsõmbih tõieh sääd Paali seto rahvaperändüse kõrvuisi soomõ-ugri, balti, germaani ja slaavi rahvidõ umaga. Regivärsiga rahvalaulu ja innekögõ seto leelot uurõh om tä suuri seto lauluimmi luudu kaemisõ kõrval ilmutanu' ka laemba lõ lugõjapargilõ mõtõld ülekaehuisi. Paali om olnu' kavva aigu Tarto Ülikooli oppaja ja ilmutanu' mitmit opimatõrjalõ.

Jüvä Sullõv ja Pajusalu Karl toova' vällä Paali tüü seto keele arõndamisõ hüäst: ku sagõhöhe om peet seto kultuuri alossambast ummamuudu kombit vai usku, midä Paali ku rahvaperändüse uurja kimmähe höste tund, sis om umõhtõgi nimelt Paali noidõ kõrval pall'õ vällä toonu' keele väärtüst. Kimmähe om rahvaluulõtekste hüäst tundmisõst kassu ka keeletüü man. Hao Paali pidä tähtsäst nii seto keele kõnõlõmist ku kirotamist. Suur om timä osa arotuisih seto keele kiräviie üle. Paalil ku keeletoimõndajal vai -nõvumehel om olnu' uma osa pall'õsidõ setokeelitside raamatidõ valmissaamisõ man. Meeleh tulõ pitä' ka Hao Paali tüüd Tarto Ülikooli Lõunõ-Eesti keele- ja kultuuriuurmisi keskusõh ni Võro Instituudi tiidüs nõvukogoh.

Mälestüisi hindä kokkoputmisist Hao Paaliga jagava' Hõrna Aare ja Sarvõ Mikk. Kuki ka seto kogokund kitt Paalit ku tiidüsemiist, tiidäs tedä uma rahva siäh vaest

inämb tõisi asju perrä. Tedä tundas ku väsümäldä märgotajat ja tegijät, minkast andva' märko tima osavõtminõ Seto kongressi kultuuritüüst; seldsitüüst, mia om kokko toonu' liina- ja küläsetosit; Seto kuningriigi kõrraldaminõ. Mitmõkõrdnõ Setomaa ülembsootska Paali om pühendünü' seto hindätiidmise tugõvambast ni seto kultuuri tulõvigu kimmämbästä tegemisele, minkõ kõgõ selgemb märk om seto eeosõ välläandminõ.

Teno lauluimästä vanaimäle om seto laul Paalilõ midägi loomuperästä ja nii olõ-õi imeh, õt timästä sai Hellero põhivitäi. Paalit ku lauljat tiidäs väiga suurõ hulga laulusõnno tiidmise ja vanno laula mõistmisõ poolõst. Laulupargi kambamehe' kitvä' Paalit väiga tuu perästä, kuis tä mõist õks vahtsit laula luvva', tuu perrä, koh ja kuna üteh oldas.

Paali om ummi tiidmisi jaganu' mitmõl puul, kõgõpäält muidogi uma rahva siäh. Päält tuu omma' timä tiidmisist osa saanu' eestläse' ja suumlasõ', niisama tõõsõ' rahva' lähkombah ja kavvõmbah. Mäkeläineni Tapio tulõtas miilde Paali ütist tüüd suumlaisiga ni tähtsämbit verstapostõ seto kultuuri edesiandmisõ man Soomõmaalõ ja suumlaisilõ. Umah ülekaehusõh Paali juhiti kultuurireisest, kõrraldõt tiidüsseminärest ja Soomõ rahvalõ mõtõld kirotuisist kuts tä Paalit Setomaa kultuuri- ja välisministrist.